

2009-12-01

2009/0164. 600

Ljungby kommun

2009-11-25

Revisorerna

Till

Kommunstyrelse och nämnder

(Kommunfullmäktiges presidium för kännedom)

Revisionsrapport: "Övergripande granskning av nämnder och styrelse"

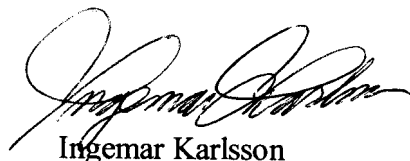
KPMG har på vårt uppdrag utfört rubricerad granskning.

Kommunens revisorer har behandlat och godkänt revisionsrapporten vid sammanträde den 25 november 2009.

Vi överlämnar härmed revisionsrapporten till kommunstyrelsen och nämnderna för yttrande.

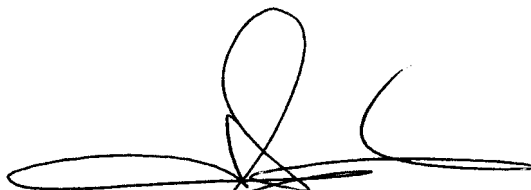
Svar emotes före den 5 februari 2010.

Ljungby som ovan

Ingemar Karlsson

Revisionens ordförande

Jan Sahlin

Vice ordförande

Ljungby kommun

**Årlig övergripande granskning -
fokusområde barnkonventionens
genomförande**

Revisionsrapport

KPMG AB

25 november

Fredrik Ottosson och Lisa Åberg

Innehåll

1.	Bakgrund och syfte	1
1.1	Metod	1
2.	Krav på kommunernas arbete med barnkonventionen	1
3.	Våra iakttagelser	3
3.1	Mål- och styrdokument	3
3.1.1	Ljungby på väg – en handbok för mål- och verksamhetsstyrning i Ljungby kommun	3
3.1.2	Hållbar utveckling i Ljungby kommun	3
3.1.3	Ungdomspolitiskt handlingsprogram i Ljungby kommun	3
3.1.4	Alkohol- och drogpolitiskt handlingsprogram för Ljungby kommun	4
3.2	Kommunstyrelsen	4
3.2.1	Ungdomsrådet och inflytandedagen	4
3.2.2	Tekniska kontoret	5
3.2.3	Kommentarer	5
3.3	Barn- och utbildningsnämnden	5
3.3.1	Barns inflytande och prövning av barnets bästa i frågor som direkt berör dem	5
3.3.2	Diskriminering och annan kränkande behandling i förskolan, grundskolan och gymnasiet	6
3.3.3	Kommentarer	7
3.4	Kultur- och fritidsnämnden	7
3.4.1	Kommentarer	8
3.5	Miljö- och byggnämnden	8
3.5.1	Kommentarer	8
3.6	Socialnämnden	9
3.6.1	Barn i familjer där våld förekommer	9
3.6.2	Samverkan kring barn som far illa	10
3.6.3	Kommentarer	10
4.	Sammanfattande kommentarer	11

1. Bakgrund och syfte

För 20 år sedan, den 20 november 1989, antog FN:s generalförsamling FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas. Kommuner och landsting ansvarar för många frågor som direkt rör barn och ungdomar i Sverige. Därför är det viktigt att beslut och verksamheter inom kommuner, landsting och regioner utgår från barnkonventionen.

Barnkonventionen är inte enbart relevant inom traditionella barn- och ungdomsverksamheter som skola, barnomsorg, fritid och socialtjänst. Barn och unga berörs i allra högsta grad av beslut i frågor gällande exempel trafik, stadsplanering och miljö.

Revisorerna har gett KPMG i uppdrag att granska nämndernas arbete med barnkonventionen. Syftet är att granska om nämnderna följer barnkonventionen i sina respektive verksamheter.

1.1 Metod

Granskningen har bestått av dokumentstudier av policys och andra styrdokument rörande barnkonventionen. Vidare har intervjuer genomförts med kommunstyrelsens och övriga nämnders presidier samt samtliga förvaltningschefer. Granskningen omfattar kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, miljö- och byggnämnden samt socialnämnden. KPMG:s granskning av individ- och familjeomsorgens införlivande av ett barnperspektiv från våren 2009 har följts upp och kompletterat denna rapports redogörelse för socialnämnden. Rapporten har faktakontrollerats av samtliga förvaltningschefer.

2. Krav på kommunernas arbete med barnkonventionen

Fyra av sakartiklarna i barnkonventionen är vägledande för hur helheten ska tolkas. Artikel två, tre, sex och tolv kallas för de fyra huvudprinciperna.

Artikel två slår fast att alla barn har samma rättigheter och lika värde, ingen får diskrimineras.

Artikel tre anger att det är barnets bästa som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Begreppet "barnets bästa" är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall.

Artikel sex säger att varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.

Artikel 12 handlar om barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad. (Barnombudsmannens hemsida, <http://www.bo.se/Adfinity.aspx?pageid=55>). Vidare framhäver artikel 19 och 34 samhällets ansvar för åtgärder för att skydda barn mot våld och sexuella övergrepp.

Innehållet i barnkonventionens artiklar har på olika sätt införlivats i flera lagar som styr kommunal verksamhet. I januari 1998 tillfördes socialtjänstlagen ett uttryckligt barnperspektiv. I 1 kap. 2 § sägs att när åtgärder rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver. Vidare har barnkonventionens artikel 12 lyfts in i socialtjänstlagen. Av 3 kap. 5 § 2 st. framgår att barnets inställning så långt det är möjligt ska klarläggas. Hänsyn ska tas till barnets vilja med beaktande av dess ålder och mognad. Det infördes även ändringar i skollagen, bland annat i 14 kap. om kränkande särbehandling. Inom skolans verksamhet finns det också bestämmelser, i diskrimineringslagen (2008:567), om förbud mot diskriminering. Lagarna ovan ställer krav på att skolorna skall bedriva ett målinriktat arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Årliga handlingsplaner ska upprättas för båda lagarna. Skolan kan dock upprätta en gemensam likabehandlingsplan för de båda lagarna. En likabehandlingsplan skall upprättas för varje verksamhet/skola.

Riksdagen antog 1998 en nationell strategi för att förverkliga konventionen. I den fastslås att kommuner och landsting bör bygga upp system för att bevaka att barns och ungdomars intressen finns med i beslutsprocessen. Det framgår även att de bör erbjuda sin personal fortbildning om barnkonventionen. I det kommunala beslutsfattandet bör det göras särskilda prövningar av vad som är barnets bästa, så kallade barnkonsekvensanalyser (Prop. 1997/98:182, s.22).

3. Våra iakttagelser

I detta kapitel redogörs för våra iakttagelser av kommunens arbete med att införliva barnkonventionen i sina olika verksamheter. Efter en genomgång av vilka mål och riktlinjer fullmäktige antagit på området följer en genomgång per nämnd. Till respektive nämnd anges även våra kommentarer. Kommentarererna sammanfattas därefter i kapitel fyra.

3.1 Mål- och styrdokument

3.1.1 Ljungby på väg – en handbok för mål- och verksamhetsstyrning i Ljungby kommun

I ovan nämnda dokument framgår Ljungby kommuns vision och verksamhetsidé. Respektive nämnd har sedan brutit ned visionen till nämndsspecifika verksamhetsidéer och mål samt tagit fram en handlingsplan. Kommunens övergripande vision fokuserar inte på någon särskild grupp bland kommunmedlemmarna, som t.ex. barn.

3.1.2 Hållbar utveckling i Ljungby kommun

Kommunfullmäktige antog 29 mars 2007 en policy för hållbar utveckling. Policyn konkretiserades i "Plan för Hållbar utveckling i Ljungby kommun", antagen av kommunstyrelsen den 12 februari 2008. I planen finns mål som rör barn inom målområdena "ekonomisk och social trygghet" samt "trygga och goda uppväxtvillkor". Målen är mätbara och gäller till 2010. Bland annat anges mål som "färre barn som lever i familjer med ansträngd ekonomi", "fler föreningsaktiva barn och ungdomar" samt "färre som känner sig mobbade".

3.1.3 Ungdomspolitiskt handlingsprogram i Ljungby kommun

Kommunfullmäktige antog, 2008-01-31, ett program för kommunens ungdomsfrågor. Programmet uppdateras mer genomgripande en gång per mandatperiod. I programmet framgår som övergripande mål att kommunen ska skapa en sektorsövergripande ungdomspolitik. Vidare framgår följande mål:

- Förvaltningarna och nämnderna ska se på sin verksamhet även ur ett ungdomsperspektiv för att få en helhetssyn på ungas villkor i kommunen
- Ungdomar ska ha inflytande och makt över både sin egen vardag och samhällsutvecklingen i kommunen
- Vuxenvärlden ska se ungdomar som en resurs och ta tillvara på den kraft och de idéer som finns bland ungdomar

I slutet av programmet finns en lista med åtgärder utifrån områdena "inflytande", "skola och arbete", "kultur och fritid" samt "trygghet". Av listan framgår även vem som ansvarar för att

åtgärden genomförs, tiden för genomförandet och uppföljning. Vidtagna åtgärder ska redovisas i respektive nämnds årsredovisning. I årsredovisningen för 2008 nämns inget om åtgärderna i handlingsplanen. Vi har däremot tagit del av den sammanfattande uppföljningen som återges av demokratisamordnaren i ungdomsrådets verksamhetsberättelse för 2008. I den följs samtliga åtgärder upp på ett tydligt sätt.

3.1.4 Alkohol- och drogpolitiskt handlingsprogram för Ljungby kommun

Programmet antogs av kommunfullmäktige den 11 december 2003. Grundlig revidering genomfördes genom beslut av kommunfullmäktige den 22 maj 2008. Programmet innehåller politiska mål och strategier som skall vara vägledande för nämnderna. I programmet framgår att det vart fjärde år görs en grundlig revision av handlingsprogrammet. Varje nämnd och förvaltning ansvarar för att konkretisera sina åtaganden utifrån de övergripande mål och strategier som redovisas i programmet. Vidare framförs att nämnderna redovisar sina åtaganden i sina årliga utvärderingar. Ansvaret för att årligen följa upp och vidareutveckla handlingsplanerna i sin helhet vilar på kommunstyrelsen. Alkohol/drogsamordnaren skall årligen sammanställa nämndernas dokumentation tillsammans med andra relevanta data.

Handlingsprogrammet är uppdelat på åldersgrupper. Barnen återfinns i två grupper: 0-12 år och 13-18 år. För barn mellan 0 och 12 år gäller målet att: "alla barn har rätt till en uppväxt som är fri från tobakens, alkoholens och andra drogers negativa konsekvenser samt spel/nätberoende". Målet för de äldre barnen är: "... ungdomars uppväxt skall vara fri från tobak, alkohol, narkotika och andra droger samt spel/nätberoende. Insatser för att förebygga droganvändning är särskilt viktiga och arbetet för tidig upptäckt skall särskilt uppmärksammas".

Förverkligandet av målen konkretiseras sedan i handlingsplaner utifrån åldersgrupp. I handlingsplanerna anges åtgärd, ansvarig nämnd, tid och kostnad.

3.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har ett övergripande ansvar för ungdomsfrågorna. Inom kommunledningskontoret finns en tjänsteman anställd (demokratisamordnare) med uppgift att verka för barn- och ungdomsfrågor i kommunen. I uppgifterna ingår även att samordna en kommunövergripande arbetsgrupp för barnkonventionen samt att administrera ungdomsrådets möten och den så kallade inflytandedagen, se nedan. Den kommunövergripande arbetsgruppen för barnkonventionen består av en representant från varje förvaltning. Representanterna träffas en gång per termin och utbyter information kring och driver barn- och ungdomsfrågor. Besluts konsekvenser på barn och ungdomar analyseras ibland (barnkonsekvensanalyser) men inte på ett systematiskt sätt. Kommunstyrelsen har inte för 2008 följt upp de åtgärder som åvilar den enligt alkohol- och drogpolitiska programmet.

3.2.1 Ungdomsrådet och inflytandedagen

Sedan våren 2004 har Ljungby kommun ett ungdomsråd, som består av ungdomar i högstadies- och gymnasieåldern. Rådet är öppet för alla ungdomar 13 till 20 år och sammanträder en gång per

månad. På mötena diskuteras frågor med ungdomsanknytning i kommunen. Ett tiotal ungdomar brukar delta på rådets möten. Rådet väljer en styrelse bestående av åtta personer. Styrelsen planerar rådets möten tillsammans med kommunens demokratisamordnare. Varje nämnd utser en representant från de förtroendevalda och en från tjänstemännen som ska fungera som kontakter gentemot Ungdomsrådet.

En gång om året anordnar rådet ett möte mellan ungdomar och representanter från kommunens olika nämnder. Under dagen genomförs bland annat diskussioner i blandade grupper bestående av ungdomar, tjänstemän och förtroendevalda. Grupperna presenterar sedan sina diskussioner och eventuella slutsatser för alla deltagare.

3.2.2 Tekniska kontoret

Tekniska kontoret ansvarar för räddningstjänst, kosten, vatten, avlopp, renhållning samt gatu-, park- och fastighetsförvaltning.

I våra intervjuer får vi veta att kontoret vid byte av utrustning på skolgårdarna tar kontakt med skolpersonal. Målsättningen är att det vid investeringar i lekplatser på skolorna ska installeras minst ett anpassat fast lekredskap för rörelsehindrade barn. Vid planering av nya bostadsområden förbereds för säkra cykelvägar. Cykelbanor prioriteras inom snöröjningen. För att öka tryggheten finns policyn att snabbt byta ut trasiga lampor på cykel- och gångvägar.

3.2.3 Kommentarer

Vi ser positivt på att kommunstyrelsen på olika sätt verkar för barn- och ungdomsfrågor i kommunen. Genom Ungdomsrådet ökar ungdomars möjlighet till inflytande, samtidigt som den kommunala organisationen får tillgång till ungdomars perspektiv. Vi anser däremot att det är en brist att inte besluts konsekvenser på barn och ungdomar analyseras och dokumenteras på ett systematiskt sätt. Vi anser att det är en brist att inte kommunstyrelsen följt upp sin del av alkohol- och drogpolitiska handlingsprogrammet.

3.3 Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för barnomsorg och grundskola samt kommunal gymnasieskola och vuxenutbildning. Nämnden ansvarar också för särskoleverksamheten samt insatser för barn enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

I den av fullmäktige antagna skolplanen framgår att barnkonventionens artiklar ska beaktas i allt arbete inom barnomsorg och skola. Nämnden har följt upp de åtgärder som åvilar dem i alkohol- och drogpolitiska programmet för år 2008. Vi noterar att när det gäller beslut i allmänna ärenden analyseras inte dess konsekvenser på barn och ungdomar på ett systematiskt sätt (barnkonsekvensanalyser).

3.3.1 Barns inflytande och prövning av barnets bästa i frågor som direkt berör dem

Inom skolans område används klass- och elevråd för att ge eleverna inflytande. Inom gymnasieskolan kallas motsvarande organ skolkonferensen. När det gäller frågor om skolmaten finns även så kallade matråd. Av våra intervjuer får vi veta att eleverna mest får vara med och påverka utanför undervisningen, t.ex. arbetet med den fysiska miljön. Konsekvenserna av beslut för barn analyseras ibland inför beslutsfattandet, men inte på ett systematiskt sätt.

På olika sätt informerar förvaltningen om rätten till insatser enligt LSS. Eftersom kretsen av barn som är berättigade till insatser inte automatiskt är kända av nämnden krävs viss uppsökande verksamhet. I våra intervjuer framförs att den viktigaste samarbetspartnern är barnhabiliteringen. Genom barnhabiliteringen sprids information till föräldrar med barn med olika funktionshinder. Två gånger per år genomförs möten mellan LSS-verksamheten och barnhabiliteringen. Personal som handlägger rätten till stöd enligt LSS informerar även personal vid kommunens förskolor och skolor. Rektor fungerar som mellanhand, genom att ta in kontaktuppgifter om de föräldrar som vill bli kontaktade av LSS-handläggare. Det har även tagits fram en broschyr på lättläst om LSS och de insatser som kan beviljas.

I våra intervjuer med personal inom LSS-verksamheten framförs att handläggare, när det är möjligt, hör barnet inför beslut om insatser. Enligt förvaltningens rutiner för handläggning och dokumentation ska det ur dokumentationen framgå om ett barn berörs av ärendet och i så fall hur barnperspektivet har beaktats. Av rutinerna framgår inte vad som menas med barnperspektiv eller vad för åtgärder tjänstemannen bör vidta för att ha ett sådant perspektiv i handläggningen. Vikten av att även höra barnet framgår inte av rutinerna. I kontakten med barn som, på grund av funktionsnedsättning, har svårt att kommunicera används tekniker såsom ”tecken som stöd” eller ”pektavlor”.

3.3.2 Diskriminering och annan kränkande behandling i förskolan, grundskolan och gymnasiet

I våra intervjuer framgår att arbetet mot diskriminering sedan 2006 systematiserats i likabehandlingsplaner. Vi har tagit del av likabehandlingsplanerna för Hjortsbergsskolan, Stensbergsområdet och Ryssbyskolan. Planerna innehåller en beskrivning av mål och förebyggande åtgärder. Det framgår däremot inte vilka som deltagit i utarbetandet av planerna. Planerna för Stensbergsområdet och Hjortsbergsskolan saknar beskrivning av konkreta åtgärder och när de ska genomföras. Hjortsbergsskolans plan saknar en tydlig fördelning av ansvar för arbetet. Hjortsbergsskolans och Stensbergsområdets planer löper för flera år i taget medan Ryssbyskolans gäller för läsåret 2009/2010. Sedan den 1 januari 2009 ska respektive skola ha en årlig plan. Förvaltningen har utarbetat en mall för årlig plan för likabehandling och mot diskriminering. Mallen presenterades för rektorerna våren 2009.

Likabehandlingsplanerna följs upp i respektive skolas kvalitetsredovisning. Vi har tagit del av Stensbergsområdets kvalitetsredovisning. Målet om trygghet och trivsel bland eleverna hade utvärderats genom en enkät som vände sig till årskurs 5. Vidare hade man utvärderat kompisstödjarnas arbete för att finna förbättringar och undersökt förskolepersonalens uppfattning om skolans arbete mot kränkande särbehandling.

I samarbete med socialnämnden anordnas föräldrautbildningen Komet. Utbildningen bedrivs i studiecirkelform och erbjuder stöd till föräldrar som upplever svårigheter med bråk- och trotsbeteenden hos sina barn. Utbildningen har utvärderats av FoU Valfärd i Södra Småland. SET- social emotionell träning, ges på alla kommunens grundskolor och även på några av Sunnerbrogymnasiets program.

2009 genomfördes en enkät för samtliga elever i årskurs 5 och 8 i grundskolan samt årskurs 2 i gymnasiet om arbetsmiljön på skolan, bland annat om förekomsten av kränkande särbehandling. Då frågorna hämtades från Skolverkets undersökning 2006 från olika skolor i landet kan

Ljungbys resultat jämföras med andra kommuners. Ljungbys resultat blev något sämre än medelvärde för de skolor som Skolverket undersökte.

3.3.3 Kommentarer

Vi anser att nämnden bedriver ett aktivt arbete att införliva barnkonventionen i sin verksamhet. Vi anser dock att likabehandlingsplanerna bör innehålla fler konkreta åtgärder för att förebygga kränkande behandling. Vidare bör planerna upprättas årligen och innehålla åtgärder på årsbasis. Vi anser vidare att det är en brist att när det gäller beslut i allmänna ärenden analyseras inte dess konsekvenser på barn och ungdomar på ett systematiskt sätt (barnkonsekvensanalys).

Vi anser att nämnden bedriver ett uppsökande arbete för att upplysa om verksamheten och verka för att barn- och ungdomar som kan omfattas av LSS även söker insatser. Vi anser däremot att nämnden har brister i sin styrning och uppföljning av att ett barnperspektiv genomsyrar handläggning av LSS-insatser, genom att den inte fastställt, i skriftliga rutiner, vikten av att höra barnet enskilt och dokumentera dess synpunkter. Rutiner garanterar inte att beskrivna åtgärder faktiskt genomförs i verkligheten, men de understryker vikten av en åtgärd och ger föreskrifter åt personalen. Vi anser vidare att nämnden bör följa upp genom kontroller, av t.ex. akter och dess dokumentation, att barnet faktiskt hörts och att det som framkommit har dokumenterats.

3.4 Kultur- och fritidsnämnden

Nämnden ansvarar bland annat för biblioteksverksamheten, kommunala musikskolan, bidragsgivning till studieförbund och föreningar, kommunens fritidsanläggningar och fritidsområden.

Nämnden driver fritidsgårdar i Ljungby och Lagan. Fritidsgården i Ryssby drivs på frivillig basis av föräldrar. Verksamheten vänder sig till ungdomar i åldern 13 till 17 år. Fritidsgårdarna i Ljungby och Lagan har öppet varannan helg. För att möta gruppen av tjejer anordnas speciella tjejgrupper ett antal gånger per termin. Personalen vid fritidsgårdarna arbetar även ute vid speciella händelser såsom skolavslutning. Under sommaren anordnas även resor och kanotning. Enligt våra intervjuer fungerar samarbetet bra med polisen och socialförvaltningen kring ungdomar med sociala problem.

Nämnden har genomfört de åtgärder som ålagts den i ungdomspolitiska handlingsprogrammet förutom byggnation av ny idrottshall. Däremot har inte nämnden för 2008 följt upp de åtgärder som åvilar den enligt alkohol- och drogpolitiska programmet. I våra intervjuer får vi veta att fritidsgårdspersonal får utbildning om hur det går att upptäcka att en ungdom är drogpåverkad. Vidare genomför fritidsgårdspersonalen vid misstanke kontroller om en ungdom är alkoholpåverkad. Alkohol och droger diskuteras även på fritidsgårdarnas så kallade te-möten.

Besluts konsekvenser på barn och ungdomar analyseras ibland (barnkonsekvensanalys) men inte på ett systematiskt sätt.

3.4.1 Kommentarer

Vi anser att nämnden iakttar ett barnperspektiv inom sitt ansvarsområde. Vi anser dock att det är en brist att inte nämnden följt upp sin del av alkohol- och drogpolitiska handlingsprogrammet. Vi anser vidare att det är en brist att inte besluts konsekvenser på barn och ungdomar analyseras och dokumenteras på ett systematiskt sätt.

3.5 Miljö- och byggnämnden

Nämnden ansvarar för bygglövsärenden, detaljplanering, miljö- och hälsoskydd, livsmedelstillsyn och naturvård.

När förändringar i den fysiska miljön berör skolområden översänds förslag på planändring till barn- och utbildningsförvaltningen för yttrande. Även Ungdomsrådet har använts som remissinstans. Nämnden verkar för en god utemiljö för barn och ungdomar, genom upprättandet av förslag till "gröna strukturplaner" för tätorter. I dag har tätorterna Ljungby, Lagan och Ryssby sådana planer. I den gröna strukturplanen planeras parkområden in i stadsmiljön, bland annat så att barn och ungdomar har områden att leka på.

Inom hälsoskyddsarbetet låter nämnden alla familjer med egen brunn som fått barn genomföra en gratis vattenundersökning. Nämnden deltar i nationella tillsynsprojekt som riktat sig mot barns miljö, bland annat deltog man i "egenkontroll av hygienrutiner och smittskydd i förskolan". Inom livsmedelstillsynen prioriteras anläggningar efter en riskklassificering, där barn är en grupp som ges särskild vikt. I våra intervjuer får vi veta att tillsynen enligt tobakslagen inte har kunnat prioriteras de senaste åren. Tillsynen syftar bland annat till att förebygga försäljning av tobak till underåriga. Nämnden har inte för 2008 följt upp de åtgärder som åvilar den enligt alkohol- och drogpolitiska programmet.

Besluts konsekvenser på barn och ungdomar analyseras ibland (barnkonsekvensanalyser) men inte på ett systematiskt sätt.

3.5.1 Kommentarer

Vi anser att nämnden iakttar ett barnperspektiv inom sitt ansvarsområde. Vi anser däremot att det är en brist att inte besluts konsekvenser på barn och ungdomar analyseras och dokumenteras på ett systematiskt sätt. Vi anser vidare att nämnden bör utveckla samrådsförfarandet, för att få in fler synpunkter från barn och ungdomar. Barn och ungdomar skulle engageras för att komma med synpunkter inom ramen för undervisningen, t.ex. med skoluppgifter.

Vi anser att det är en brist att inte nämnden följt upp sin del av alkohol- och drogpolitiska handlingsprogrammet.

3.6 Socialnämnden

Socialnämndens huvudsakliga ansvarsområden är äldre- och handikappomsorg för vuxna, individ- och familjeomsorg samt hemsjukvård.

Nämnden har inte för 2008 följt upp de åtgärder som åvilar dem enligt alkohol- och drogpolitiska programmet. Vi noterar även att när det gäller beslut i allmänna ärenden, dvs. ärenden som inte innefattar myndighetsutövning riktat mot enskild, analyseras inte dess konsekvenser på barn och ungdomar på ett systematiskt sätt (barnkonsekvensanalys).

I arbetet med barnavårdsutredningar har handläggarna stöd i från särskilda rutiner utifrån ett barnperspektiv. I dessa tas bland annat upp om hur information ska lämnas till barnen, att enskilda samtal med barnen ska föras och att föreslagen insats ska analyseras utifrån konsekvenser för barnet. Det finns ett speciellt framtaget informationsblad för barn och ungdom som på ett enkelt sätt informerar om utredningsprocessen, vilken även många barn kan förstå. Det finns också flera rutiner för andra delar i arbetet bland annat upprättande av utredningsplaner, placeringar, övervägande och omprövningar. I arbetet används ett antal metoder för samtal med barn i olika åldrar som Emmadockor, nätverkskort och nallekort. Tillsammans med mödra- och barnhälsovården genomförs föräldragrupper för nyblivna unga mammor, som är i behov av särskilt stöd.

Arbetet med barnavårdsutredningarna sker med hjälp av BBiC (barns behov i centrum). Ljungby har kommit en bra bit i implementeringen av BBiC.

Nämnden har antagit riktlinjer som stöd för tillämpningen av ekonomiskt bistånd. Riktlinjernas huvudsakliga uppgift är att vägleda socialsekreterarna i deras bedömning av vad som är skälig levnadsnivå och därmed berättigar till ekonomiskt bistånd. I riktlinjerna framgår det att det vid handläggningen av frågor som rör barn ska det bedömas vad som är bäst för barnet och sedan ska det avvägas mot andra intressen. Av riktlinjerna står det också att i den praktiska handläggningen ska barnens behov beaktas, utredas och redovisas. Riktlinjerna innehåller inte några praktiska rutiner för hur detta ska ske. Det finns inte några särskilda skriftliga rutiner för arbetet med familjer som långvarigt erhåller ekonomiskt bistånd.

I socialnämndens riktlinjer för insatser till vuxna missbrukare uppmärksammas barn till missbrukare. Där står det att socialtjänsten skall uppmärksamma behov och erbjuda hjälp till anhöriga och klienter med missbruksproblem.

Det har inte hittills utförts några uppföljningar eller kontroller av hur barnperspektivet beaktas. Nämndens interna kontrollarbete fokuserar främst på ekonomiska frågor.

3.6.1 Barn i familjer där våld förekommer

Ljungby kommun har genom statliga utvecklingsmedel startat olika inriktade verksamheter. Projektet "Familjefrid Sunnerbo" är ett samarbete mellan Ljungby, Markaryd och Älmhults kommuner, Kvinnojouren Märta samt Brottsofferjouren. Ljungby deltar i det länsgemensamma projekten Sirius och Glimten. I Sirius erbjuds barn som upplevt våld i familjen individuella krissamtal enligt Rädda Barnens modell "Trappan". Det finns länsövergripande

Samverkansrutiner och samrådsgrupper med polis, åklagare och landstinget kring barn som utsatts för övergrepp eller misshandel. I länet pågår sedan flera år diskussioner mellan kommunerna om att man tillsammans ska bygga upp särskilt riktade verksamheter, center mot våld i nära relationer, för att möta barn och vuxna som utsätts för våld i nära relationer. Staten har verkat för utvecklingen av sådan samverkan genom att ställa projektmedel till kommunernas förfogande. I länet har medlen bland annat använts till att genomföra en utredning om hur kommunerna kunde samverka i frågan. Utredningens resultat presenterades 2008. Inom socialförvaltningen utreds frågan alltjämt och för närvarande diskuteras förslag till någon sorts samordnartjänst.

På flera håll i Sverige har socialtjänsten, polis, åklagaren samt landstinget tillsammans etablerat så kallade barnhus där myndigheterna gemensamt möter de barn som misstänkts utsatts för misshandel eller sexuella övergrepp. Tanken är att barnet ska slippa att åka runt till de olika myndigheterna och om igen berätta vad det har utsatts för. Förhör, läkarundersökning och kontakt med socialtjänsten kan ges på en och samma dag i en lokal. De olika myndigheternas arbetsprocesser samordnas bättre genom att barnhuset erbjuder en fast struktur med en anställd samordnare och schemalagda samrådstider. Samverkan i denna fråga diskuteras också sedan en tid i länet. I Ljungby har individ- och familjeomsorgen precis bytt lokaler och är numera placerade intill polisen.

3.6.2 Samverkan kring barn som far illa

Socialnämnden har ett särskilt ansvar för att åstadkomma samverkan med andra myndigheter och organisationer, så att barn som behöver stöd inte "faller mellan stolarna", 5 kap. 1 § Socialtjänstlagen.

I Ljungby sker samverkan med andra myndigheter på flera olika nivåer, främst på chefsnivå. På barn och ungdom har samverkan med skolan strukturerats genom att socialsekreterarna har ett visst rektorsområde som de har ett särskilt ansvar att hålla kontakten med. Det genomförs strukturerade möten med mödra- och barnhälsovården, barnpsykiatriska kliniken, Navet, polisen och fritidsgården. Vid dessa möten diskuteras samverkan utifrån ett barnperspektiv, aktörerna tydliggör sina olika roller, ansvarsområden och lagstiftning.

3.6.3 Kommentarer

Vi bedömer att socialnämnden införlivar ett barnperspektiv i sitt arbete. I våra intervjuer med socialsekreterare inom individ- och familjeomsorgen märks det att frågan prioriteras och diskuteras flitigt. Vi anser dock att det är en brist att inte nämnden har följt upp sin del av alkohol- och drogpolitiska handlingsprogrammet. Vi anser att det är en brist att när det gäller beslut i allmänna ärenden, dvs. ärenden som inte innefattar myndighetsutövning riktat mot enskild, analyseras inte dess konsekvenser på barn och ungdomar på ett systematiskt sätt (barnkonsekvensanalys). Vi anser att nämnden bör upprätta skriftliga rutiner som stöd för hur handläggare ska uppmärksamma barn i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd och för vad som ska dokumenteras. Vi anser att nämnden bör inrätta rutiner för bedömning om samtal ska föras enskilt med de barn som lever i familjer som under en längre tid har varit beroende av ekonomiskt bistånd.

Barn som växer upp med våld, övergrepp eller bevittnar våld i hemmet far ofta mycket illa. I Ljungby ges stöd till dessa barn främst ifrån ordinarie insatser. Flera kommuner i landet har, tillsammans eller enskilt, byggt upp särskilt riktade verksamheter, center mot våld i nära

relationer. Ofta deltar även landstinget i det gemensamma arbetet. Vi rekommenderar socialnämnden att påskynda utredningsarbetet om hur nämnden ska utarbeta riktad verksamhet till våldsutsatta barn och vuxna. Vidare föreslår vi att socialnämnden påskyndar samverkansarbetet kring barn som misstänks utsatts för misshandel eller sexuella övergrepp.

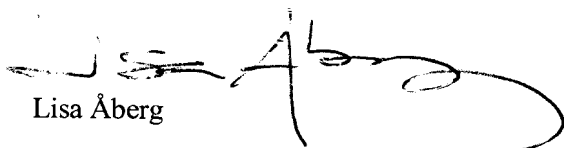
4. Sammanfattande kommentarer

Sammanfattningsvis bedömer vi att nämnderna och styrelsen i stort införlivar ett barnperspektiv och implementerar barnkonventionen i sina verksamheter. I Ljungby kommun har arbetet getts en viss struktur bland annat genom Ungdomsrådet och den förvaltningsövergripande arbetsgruppen. Strukturen främjar stabilitet och kontinuitet. Vi har likväl funnit ett antal brister och förbättringsområden.

Vi anser att kommunstyrelsen bör bygga upp en modell för hur konsekvenserna av olika kommunala beslut på barn och ungdomar analyseras, så kallade barnkonsekvensanalyser. Modellen skulle sedan kunna användas av alla nämnder. Vi anser att det är viktigt att sådana analyser dokumenteras i underlag (tjänsteskrivelser) och beslut. Det är inte ändamålsenligt att genomföra barnkonsekvensanalyser inför alla beslut i kommunen, de bör dock ske exempelvis inför beslut om policy, riktlinjer, budget och förändringar i organisation. Ett sätt att följa i vilken omfattning den kommunala organisationen prioriterar barns frågor är att införa så kallade barnbokslut. Barnbokslut anger särskilt hur stor del av resurserna som gått till barn och ungdomar och på vad sätt barn och ungdomar fått det bättre eller sämre.

Vi rekommenderar att nämnderna, inom ramen för den interna kontrollen, genomför uppföljningar av hur barnkonventionen införlivas i de olika verksamheterna. Utan kontroller vet vi lite om hur olika rutiner om t.ex. att barn hörs i beslut som angår dem (LSS- och socialtjänstens utredningar, ändringar i den fysiska planeringen) efterlevs.

KPMG, dag som ovan

Lisa Åberg

Revisor

Fredrik Ottosson

Revisor